որ նոր օրինակութիւն մըն է Կերլա հայաքաղաքի Տաղարանին, գրուած 1605ին։

3. Տիւբինգէնի հայերէն ձեռագիրներու թ. 102 կ'ամփոփէ իր մէջ հետեւեալ տաղերը, զոր կ'ուզեմ վերագրել Նիկողայոս Ստամպօլցիին.

ա. Գովասանք (Թղ. 75ա).

Ի յանարժան եւ անպիտան
որ այս անուն (1) կոչի՝ անուան,
ուսման գրոցն եմ խիստ ունայն,
մրտօք տըկար, յիմար 'ւ անբան...

Տուներու սկզբնակապ գրերն են. «Ի Նիկողոսէն Խօջայ Պալիին»։

բ. Գովասանք (Թղ. 76ա).

Նորոգողին Տեառն Յիսուսի,
փառք եւ պատիւ անլըռելի,
որ զարդարեաց զքեզ ի մարմնի,
տիպ գեղեցիկ եւ նազելի...

Տուներու սկզբնակապ գրերը կը հիւսեն «Նիկողոս»։

գ. Գովասանք (Թղ. 76բ—79ա).

Աղբերդ յորդառատ, բըխեալ յեդեմայ, գե-
տոց զանազան...

Չափը Նիկողայոսի սովորական չափը չէ. բովանդակութիւնը հոգեւորականի մը գովասանութիւնն է, թերեւս Խօջայ Պալիէն նուիրուած Նիկողայոսին։ Ասոր կը յաջորդէ (Թղ. 79ա—80ա) տաղ մը, որ ուղղուած է Երուսաղէմ Ս. Յակոբեանց վանքը նստող Նիկողայոսի մը, այսպիսի սկզբնաւորութեամբ.

Ի մխիթարման գարշապարի, եղբայր գըրեմ
բան կարօտի...

Տուներու սկզբնագրերը կը կազմեն. «Ի Պալէ առ Նիկողոսի»։

Տաղերու այս խումբը ծանօթ է ինծի Ֆինկի ցուցակէն. Verzeichnis der armenischen Handschriften der Koniglichen Universitätsbibliothek zu Tübingen, von F. W. Finck und L. Gjandschezian, Tübingen, 1907, էջ 164—165։

Նիկողայոս Ստամպօլցւոյ տաղերուն հանդիպած եմ նաեւ Էջմիածնի ձեռագիրներու մէջ։

Վիեննա

Հ. ՆԵՐՍԷՍ ԱԿԻՆԵԱՆ

* * *

ՈՂԲ Դ. ՊԻԿՕՁԻ (1) ԿՂԶՈՅՆ ԱՍԱՑԵԱԼ Է

Հազարն էր Հայոց թըվին եւ իննեւտասն (2) աւելորդին.
Կիպրոս կղզոյն ցասումն եկեր, վասն մեղացն որ գործէին։
Թագաւորըն Տաճկաց ազգին, սուլթան Սէլիմն էր ի թախտին.
Զոր խորհեցաւ Կիպրայ քաղքին, վասն մեղաց որ գործէին։

Հրամայեց իր վազիրնուն (3), ինձ պիտի Կիպրոս կղզին.
Եարախ տեսէք պատըրղանին, վասն մեղաց որ գործէին։
Վազիրնուն խիստ անողորմն, Մուստաֆայ փաշայն անուանէին,
Դատըրղան ունէր փախխան. վասն մեղաց որ գործէին։

(1) Ձեռագիր՝ Դ. պիկօզի։
(2) Ձ. ժԹ. էր։
(3) Ձ. վազիրներուն։

Փեսայ մի կայր Թագաւորին, Փիլալայ փաշա կ'ասէին.
Ի վրայ ծովուն պաշնորդ ըրին. վասն մեղաց որ գործէին։
Գնացին ծովով ու ցամաքով, հասան ի Կիպրոս կղզին,
Եւ շրջապատ բոլորեցին. վասն մեղաց որ գործէին։

Եկան ի Տուզլայ եղերն՝ որ գերեզման էր Ղազարու,
Դուռ Թափիցան քան զգայլ (4) գազան. վասն մեղաց որ գործէին։
Անթիւ եւ անհամար, հազարք (5), բիւրք բիւրոց հեծել կային.
Խորհուրդ եւ Թափուր արին. վասն մեղաց որ գործէին։

Խոշոր Թոպերն որ հետ տարան, արապանով ի դուրս հանին.
Զարբուզաններ խիստ շատ կային. վասն մեղաց որ գործէին։
Եկան գնացին ի Լէվքոշայ, որտեղ որ պարոնայքն էին.
Շրջապատեալ բոլորեցին. վասն մեղաց որ գործէին։

Դեղանք որ բոլորն էին խափանեցան ի մէջ բերթին.
Մըտան երեք դուռն այլ ամրացուցին. վասն մեղաց որ գործէին։
Քըսան զուղէթն բոլոր բերդին (6), Թուրեր շարած էր աչաղին.
Ազգըն Տաճկաց հոգ չունէին. վասն մեղաց որ գործէին։

Եւ զանկակներն որ տային Թամբ եւ զապբուղան զարնէին.
Տաճիկ ազգըն շատ էին. վասն մեղաց որ գործէին։
Լաղըմճինիք խիստ շատ կային, մաթարիզներ սահմանեցին.
Բերթին ներքեւ լաղըմ զարկին. վասն մեղաց որ գործէին։

Քառասուն օր կռուիւ արին, մինչեւ ըրբոց խաչին (տօնին).
Հինգ տեղ ըղբերթըն ծակեցին. վասն մեղաց որ գործէին։
Օրըն շաբաթ ի դէմ լուսոյ բիւրըք բիւրոց ի ներս մըտին.
Գոչումն եղեւ ի մէջ բերթին. վասն մեղաց որ գործէին։

Պարոնաց տընվին գնացին, դըռներն (7) զամէնն կոտորեցին,
Մըտան զամէնըն (8) ջարդեցին. վասն մեղաց որ գործէին։
Ձերկոյ պարոնն բազմնեցին, մէկ մի (9) փախաւ ի մէջ պախչին,
Ցետոյ գայն ալ ըմբռնեցին. վասն մեղաց որ գործէին։

Երեսաքաշ մոխրաթաւալ յառջեւ փաշին կանկնեցուցին (10),
Թըրով ըզգլուխըն կտրեցին. վասն մեղաց որ գործէին։
Սուլթան պաշին այլ բռնեցին, երկու մարդ այլ իր հետն էին.
Թագաւորին ուղարկեցին. վասն մեղաց որ գործէին։

(4) Զ. գալ:
(5) Զ. Ռ (հազարք):
(6) Զ. բերթին:
(7) Զ. գնացին գնացին կոխեցին, դռներն...
(8) Զ. զամէն:
(9) Զ Ա (մէկ):
(10) Զ. կանկնեցուցին:

Fonds A.R.A.M

Երկցաներ հաբեղանին՝ Հայ ու Հոռոմ ու Ֆրանկներ,
Վայ կարդացին հազար բերան. վասըն մեղաց որ գործէին։
Տոլմաթարներն և (11) պազըրկանք, հիթոլմներ և խաւծայներ,
Եղուկ ու վայ կու կանչէին. վասըն մեղաց որ գործէին։

Ըռնաւուտներ և Սուլթաթներ, թուր և գալխան կայր ի ձեռին,
Կըռիւ արին ի հետ Թուրքին. վասըն մեղաց որ գործէին։
Տաճիկըն շատ էր և անթիւ, քրիստոնէից ազգըն քիչ էր.
Ըստուած նոցա բարկացեալ էր. վասըն մեղաց որ գործէին։

Թըրատեցին և ջարդեցին, արիւն երթար ի վրայ գետին,
Գոչումն լինէր ի մէջ քաղքին. վասըն մեղաց որ գործէին։
Եկեղեցիքըն գլմեցին, նաչխով գըռներն կոտրեցին,
Բիւրք բիւրոց ի ներքս մըտան. վասըն մեղաց որ գործէին։

Քահանայքն բըռնեցին, հաբեղանին գլխատեցին,
Զմիակեցերըն թըրատեցին. վասըն մեղաց որ գործէին։
Զայն գեղեցիկ սարկաւագներ որ շարական կու պաշտէին,
Կուլակներուն ի քաշ տարան։

Մանուր ու մեծ կըտրիճ տըղայք, հենք ու սաղմոս կու կարդային,
Ժողովեցին առին գնացին։
Գեղեցկաշէն խաչ և ըսկիհք արծաթապատ աւետարններն
Եաղմայ արին և թալնեցին։

Բաժկամաններն (12) և բուռվառներն, խնկամըփերն և շուրջառներն
Եաղմայ արին և թալնեցին։
Ոսկով կազմած սուրբ պատկերքեր յեկեղեցեաց ի դուրս հանին,
Կըրակ դըրին և այրեցին։

Կուսանաց վանքըն գընացին, գզուռն և գերըլիքըն քակեցին,
Ի ներս մըտան ու թալնեցին։
Գեղեցկապէս կոյս աղջըկներ, մայրապետ որ ի հոն (13) կային,
Գերի տարան ի Ստամպոլ։

Քրիստոնէից գուլին գնացին, տանուտէրերքն (14) ի գէճ եկան,
Թըրատելով ըսպանեցին։
Խաթուն կանայքն որ (15) զա՛յն տեսան, թալցան և ի գետինն ընկան.
Մազերուն քաշ կու տանէին։

---

(11) Զ. Եւ ի։
(12) Զ. Բաշկամաններն։
(13) Զ. Որ հոն։
(14) Զ. Տանուտէրքն։
(15) Զ. Որ ույ։

Մատաղաշ (16) տըղայքըն կու լային, զխըռանց ծընօղըքըն կ'ուզէին.
Դառնէր պէսպէս տուին գնացին:
Մայրըն կանչէր՝ Դաւրիկ (17) ո՞ւր է. պզին կանչէր՝ Մայրիկս ո՞ւր է.
Քուրըն կանչէր՝ Եղբայր ո՞ւր է:
Տըղայ ծարդեր եւ նոր հարսեր, նըշան տուած կոյս աղջըկնի,
Ի մէկ մէկի կու քաշէին:
Տըղացկաններ եւ հիւանդեր, որ ի տօշակ պառկած էին.
Վըրայ երեսին քաշ կու տային (18):
Զխըռանց տըները թալնեցին, ըրդուխճներ կոտրեցին,
Ոսկի 'ւ (19) արծաթ եազմայ արին:

Զայսքան բաներս կըսկըծալի ի մեր մեղացըն կու լինի.
Անաւրինաց գերի եղան:
Մենք այլ մեղաց ի պատ կենանք, եւ մեր հոգւոյն խընամք առնունք:
ԶՔրիստոս Փըրկիչն աղաչեմք, զմեզ ազատէ յանօրինացն:
Ես Նիկողոս մեղօք ի լիք, եմ ձեր ծառայ եւ ամենին (20),
Ի Կըրայ կըզոյն ողբս ասացի. դուք ասացէք ըրբատվ ի լի.
Մընողացս տէր ողորմեա:

Ձեռագիր՝ Վիեննայի թ. 1002, թղ. 71բ—74ա (1654):

* * *

Տաղ խօս գեղեցիկ ի վերայ Երուսաղեմի (21) ասացեալ է Ըստամպօլցի Մղսեսի Նիկողայոսեն, որ եւ (22) Ղպռօղու այլ ասացեալ է (23):

Օրհնեսցուք մեք միաբան զՀայր եւ զՈրդի եւ զսուրբ Հոգին,
Որ տայ մեզ միտք բանաւոր, գովել զքաղաքն Իսրայէլի:
Երուսաղէմ քաղաք գոված, ի յԱստուծոյ ինքն յօրինած (24),
Դաւիթ Մարգարէին շինած, Երուսաղէմ (25) քաղաք գոված:
Դաւիթ Մարգարէն հիմնարկեաց, ըզսուրբ Սիոն ինքըն շինեաց,
Յեսու տաճարին ձեռնարկեաց. Երուսաղէմ քաղաք գոված:
Տարըն ալեա սաղմոս երգեաց, ըզՔրիստոսի գալուստն ասաց.
Հոգւոյն սըրբոյ ինքըն խօսեաց. Երուսաղէմ քաղաք գոված:
Դաւիթ Մարգարէն աւանդեաց. ի յԱստուծոյ ինքըն օրհնած.
Սուրբ Սիոնի մէջն է թաղած. Երուսաղէմ քաղաք գոված:
Սողոմոն մեծ իմաստուն, Թագաւորեաց Հրէից ազգուն,

(16) Ձ. Մատաշաղ:
(17) Ձ. դարիկ:
(18) Ձ. տանէին:
(19) Ձ. Ու:
(20) Ձ. եմ գիր ծառայ եմ ամենին:
(21) Ձ. Յերուսաղէմի:
(22) Ձ. Զոր եւ:
(23) Ձ. Ասեալ է:
(24) Ձ. Ի յԱստուծոյ... արինած:
(25) Ձ. Յերուսաղէմ:

Fonds A.R.A.M

Ծննդեան տաճար գեղեցկափայլն. Երուսաղէմ քաղաք գոված։
Սուրբ Մրընդեան պարիսպն է բարձր. եկեղեցի ձախաշինած (26),
Յիսուն ու մէկ սուն է շարած. Երուսաղէմ քաղաք գոված։
Ի մէջ այրին Քրիստոս (27) ծընած, ի խանձարուրն մըսուր եդած.
Զփառս ի բարձունս (28) հովիւքն տուած. Երուսաղէմ քաղաք գոված։
Քառասնօրեայ տաճարն եկած, Սիմէոնի գիրկըն գըգուած.
Արդ արձակեա զիս Տէր՝ ասած. Երուսաղէմ քաղաք գոված։
Սուրբ գերեզմանն ի մէջ առած, ի վրան փոքրիկ մատուռ շինած,
Բոլոր կումպէթ բարձրէն կանգնած. Երուսաղէմ քաղաք գոված։
Լոյսըն բըղխէ ամէն ազգաց, Հայի, Հոռմի եւ Հապաշաց.
Աղաղակէն առ Տէր Աստուած. Երուսաղէմ քաղաք գոված։
Զանկակատունն բարձր է շինած, չորս գին ամէնն կամար կապած,
Թագ պարծանաց վըրան կանգնած. Երուսաղէմ քաղաք գոված։
Երեք վանք կայ Հայոց ազգաց, ուխտատեղի ամէն ազգաց.
Սուրբ Յակոբ է խիստ զարդարած. Երուսաղէմ քաղաք գոված։
Շատ վանորայք կայ քրիստոնեաց, որն Հոռոմց, որըն Ֆռանկաց,
Որն Ասորոց, որըն Խըբթաց. Երուսաղէմ քաղաք գոված։
Գեթսեմանի Ձորին միջոյն Աստուածածինն ի հոն թաղած,
Զարմանալի շէնք (29) է շինած. Երուսաղէմ քաղաք գոված։
Համբարձման լեառըն խիստ բարձր է. գեղեցկաշէն կումպէթ շինած.
Կինըն պոռնիկ մօտն է թաղած. Երուսաղէմ քաղաք գոված։
Ձիթենեաց լեառն է զարդարած, եւ պըտղենիքն ամէն գիհաց,
Գալիլեայ բարձր է շինած. Երուսաղէմ քաղաք գոված։
Բեթանիա տեղ պարծանաց, այն տեղն որ Ղազարն է թաղած,
Այսօր ի ձեռըն Արապաց. Երուսաղէմ քաղաք գոված։
Փառք (30) է քեզ, Հայր, Տէր Աստուած, Յիսուս Քրիստոս եւ ողորմած.
Արժան առնես զուն քրիստոնեաց երկըրպագել տեղ տնօրինաց։
Նիկողայոս Ըստամպօլցի, սըրտի մըտօք զականջըդ բաց.
Շինէ քեզ տուն եւ օթեւան, որ սեւերես դու չի մընաս։

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ՍՏԱՄՊՕԼՑԻ

Ձեռագիր՝ Վիեննայի թ. 745, թղ. 210ա—211բ (1605)։

---

(26) Զ. ջախայ շինած։
(27) Զ. զՔրիստոս։
(28) Զ. ի բարձունս։
(29) Զ. Աւ շէնք։
(30) Զ. փառ։

Fonds A.R.A.M